

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

II. Mendosum esse textum probatur è versionibus Latinis, tum Dionysij Exigui, quæ mutila est, & restituitur, tum ejus qua usus est Carolus Magnus, tum Ferrandi Diaconi. E collatione trium ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

ad Leonem III. qui irritas esse decrevit etiam ordinationes Subdiaconorum. Ratio hujus novi responsi inquiritur. Explicatur canon septime Synodi, de Lectorum ordinatione.

VII. Licet votum à Leone, & à Synodis Gallicanis, ne Chorepiscopi deinceps fierent, retenti sunt tamen ab Episcopis. Quia eorum curas levabant. Ut colligitur è Capitularibus, & Synodo Meldensi.

VIII. In quo versaretur eorum ministerium anno 840. Cujus occasione electio Episcoporum differretur à Regibus, qui reditus Ecclesie vacantis relegant. Synodus Meldensis explicata, è Flodoardo.

IX. Dubitatum iterum in Gallia de ordinibus presbyterij collatis à Chorepiscopis. Consultus Nicolaus I. respondit esse validos, sed abstinendum ab illis in posterum. Contrarium senserunt post aliquot annos provincia Belgice Episcopi. Cessatum deinceps à Chorepiscoporum institutione. Pars sollicitudinis translata in Archidiaconos. Unde lapsus Siegerii, qui Archidiaconos cum Chorepiscopis confundit. In Patriarchatu Alexandrino hodie nulli Episcopi, sed Chorepiscopi.

I. CETERUM quod attinet ad Presbyterorum & Diaconorum ordinationes, Chorepiscopis omnino eas admittit canon Antiochenus: Nec Presbyterum verò nec Diaconum audeant ordinare, prater civitatis Episcopum, cui ipse cum possessione subjectus est. Quod non ita est intelligendum, ac si ex mandato Episcopi permitti illis posset ea ordinatio. Accedere quidem potest ordinationi ab Episcopo celebrandæ, sed solus eam peragere non potest. Eleganter Balsamo:

Can. Antioch. μητε δε φοιτε ου τερη ηε τει διαι κότεν χειροτονειν παλαι, δι γαρ τ ο τ η παλι ε τ η εκε ου, η υατ χειροτονει τ η η χειρα.

Balsamo: δε τ η λ η α β ο υ τ η α ε ι τ η μ η υ ο ο τ η σ τ η τ η ο υ, α δ η α ε ι τ η μ η υ ο τ η λ λ η ε υ ρ η ε ι τ η ο υ.

Syn Ancy. cap. 13.

Illud autem, Sine Episcopo qui est in urbe, non accipitur pro eo quod est, sine ejus mandato, sed pro eo quod est, sine illius consecratione. Etsi enim fuerit Chorepiscopo mandatum ut Presbyterum ordinet, & hoc fecerit, irrita erit ordinatio, quod non sit ei à canonicis data Presbyterum ordinandi potestas. Quæ contra sententiam Zonaræ, etsi tacito ejus nomine, Balsamo disputat. Hoc decretum hauserat Synodus Antiochena è Concilio Ancyrano; cujus canonem Græcum recitabo, ut restituam veram lectionem, & eadem opera sinceram ejus explicationem aperiam, quæ ob illud vitium viros eruditissimos latuit: χειροτονίους μη εχέναι πρεσβυτέρους η διακόνους χειροτονειν, αλλα μηδε πρεσβυτέρους πδλεως, χειρις τ η ε π η ρ α π η ν η υ α ι σ τ α ρ ο τ η ε π η ρ ο β ο π ο υ η η ρ α μ μ α τ ω ν, ε ι ε τ η ρ α πα ρ ο ι χ ι α. Ex hac lectione, quam Collectio Canonum Zonaræ & Balsamonis exhibet, duplex sensus elici potest, juxta varias interpretationes quas ambigua phrasid Græca ferre potest. Ita enim verti potest: Chorepiscopis non licere Presbyteros aut Diaconos ordinare, sed neque Presbyteris civitatis, nisi eis permittatur ab Episcopo per litteras, in aliena parœcia. Vel ita, sed neque Presbyteros civitatis, accusandi casu, non dandi, ut in su-

periori interpretatione. Iuxta priorem explicationem, potestatem admittit Presbyteris urbicis ne Presbyteros aut Diaconos ordinent, nisi eis licentia per literas facta fuerit ab Episcopo, in aliena parœcia. Quod ineptum est, & alienum à regula, quæ Presbyterorum ordinationes solis Episcopis tribuit, idque in sua cujusque parochia, cum χειροτοι χειροτονια omnino sint veritæ. Si accusandi casu legas, prohibebitur Chorepiscopis Presbyteros & Diaconos ordinare, imò etiam Presbyteros urbicos, sine literis Episcopi, in aliena parœcia. Quo quid absurdius dici possit, non video. Anne cui verita est Presbyteri vicani ordinatio, non etiam potiori jure verita est urbici, ut de hac iterum urgenda non sit interdictio, quasi de re minoris momenti ageretur, quæque superiori prohibitione non esset comprehensa? Deinde quid est illud, in aliena parœcia? ac si Chorepiscopis libera esset ordinatio Presbyteri in sua parœcia sine literis, vel ab iis tentari posset ordinatio Presbyterorum cum Episcopi consensione ac literis in aliena parœcia. A Zonara vel Balsamone, qui hanc ultimam interpretationem sequuntur, nullum subsidium sperari potest: quia, ut fatetur Balsamo, seculo illo Chorepiscoporum gradus omnino exoleverat. Ideo commentandi labore superedit. Vel fortè quod desperaret sinceram sententiam canonis se assecuturum.

II. Mendosus omnino canon Græcus, è quo tot ineptiæ sequuntur. Ejus vera lectio constituenda est ex antiquis versionibus. Dionysius Exiguus, qui veterem satis confusam castigavit, sic habet: Chorepiscopi non licere Presbyteros aut Diaconos ordinare. Sed nec Presbyteris civitatis, sine precepto Episcopi vel literis in unaquaque parochia. Sed editio vulgata Dionysij mutila est; ubi restituenda sunt hæc verba, aliquid agere, quæ inferere oportet post ista, Presbyteris civitatis. Etenim Epitome Canonum ab Hadriano I. concinnata è versione Dionysij Exigui, integra verba illa retinuit, quæ de sunt in editione Codicis Canonum: Ut Chorepiscopi Presbyterum vel Diaconum non ordinent, nec Presbyter aliquid agat in parochia sine precepto Episcopi. In Capitulari Aquilgranensi Caroli M. canon his verbis proferitur; quæ concinunt cum interpretatione quæ extat in Collectione Isidori: Vicariis Episcoporum, quos Græci Chorepiscopos dicunt, non licere Presbyteros vel Diaconos ordinare, sed nec Presbyteris civitatis sine Episcopi precepto amplius aliquid jubere, vel sine auctoritate litterarum ejus in unaquaque parochia aliquid agere. Ferrandus Diaconus Carthaginensis,

Capitulari Aquilgran.

& Imperij Lib. II. Cap. XIV. 103

qui eodem tempore floruit quo Dionysius, videtur hæc esse interpretatio à superiore non dissimili. Ait enim in Breviatione canonum Titulo LXXIX. *Vt Chorepiscopi, id est, vicarij Episcoporum, nec Presbyteros nec Diaconos ordinent, nisi tantum Subdiaconos. Concil. Anquiritan. Tit. 13. Conc. Antioch. Tit. 20.* Superest alterum membrum canonis Ancyrani, quod agit de Presbyteris civitatis. Ejus sententiam refert Ferrandus Titulo XCII. *Vt Presbyteri civitatis sine jussu Episcopi nihil jubeant, nec in unaquaque parochia aliquid agant. Concil. Sardic. Tit. 13. Legendum Concil. Anquir.* Nulla enim fit mentio Presbyterorum civitatis in Concilio Sardicensi; sed in solo Ancyrano, dicto canone. Tres istæ interpretationes constanter legunt, *Presbyteris civitatis*, dandi casu, & *in unaquaque parochia*. Vnde sine dubio emendari debet textus Græcus, legique, *ἐν καθ' ἑαυτὴν παροικία*; non autem *ἐν ἐπέροι*, ut præfert lectio Zonaræ. Mutilum etiam alia ex parte Græcum contextum esse constat, ex iisdem interpretationibus. Hiatus enim hujus sententiæ, *sed nec Presbyteris civitatis sine literis Episcopi & jussu in unaquaque parochia*, his verbis supplet, *aliquid agere*. Itaque in Græco contextu deest *πρὸς τὸν ἑαυτὸν*, aut quid simile. Quo loquendi modo utitur Synodus Laodicensis in simili specie: *Presbyteri præter consilium Episcopi nihil agant, jussu τὸν ἑαυτὸν*. Scilicet coercita est Presbyterorum urbicorum functio ad arbitrium Episcopi, de quo literis constare oportuit. Quod esset Chorepiscopi munus erga promovendos ad presbyteratum in agris & vicis, colligere licet ex administratione rusticarum parochiarum, quæ illi credita erat. Scilicet morum inquisitio, imò & delectus eorum qui adscribendi erant, ad eum pertinebat. Quod in Oriente locum habuit, ut docet Collectio Canonum Arabicorum can. LX. *Non enim licet ut ullus ministret in sacello sive capella diæcesis sine licentia Chorepiscopi, quandoquidem ipse est caput illorum.* Istud omnibus Presbyteris arrogat epistola Nicænæ Synodi, ut designent eos qui mererentur adscisci in clerum, *καθ' ἑαυτὸν, ἢ ὄνομα ἑπιλόγου τῆς ἀγίας τοῦ κλήρου*. quæ curam Chorepiscopi non excludunt.

III. Eximiam pauperum curam Chorepiscopos gessisse dixi, secundum mentem Synodi Neocæsariensis, cujus hæc est sententia. Presbyteris agrorum liberum non esse ut orationem faciant in Ecclesia civitatis, coram Episcopo, vel urbis Presbyteris. Vnde sequi videbatur idem statuendum de Chorepiscopis, qui rusticis parochiis præerant; maximè cum essent se-

cundi ordinis Sacerdotes. Hoc enim significant verba illa, *ad similitudinem septuaginta constitutos esse*. Presbyteros enim, sive minoris gradus præceptores, cum septuaginta Discipulis componebant veteres; ut patet ex Hieronymo, qui duodecim fontes explicans allegoricè in epistola ad Fabiolam de LII. mansionibus, *Nec dubium, inquit, quin de duodecim Apostolis sermo sit, de quorum fontibus aque derivatæ totius mundi siccitatem rigant. Iuxta has aquas septuaginta creverunt palme, quas & ipsos secundæ ordinis intelligimus præceptores; Luca Evangelistæ restante duodecim fuisse Apostolos, & septuaginta Discipulos minoris gradus, quos & binos ante se Dominus præmittebat.* Attamen et si inter Presbyteros recensentur Chorepiscopi, canon decernit eum honorem illis deferri ut offerant *honorati*, præsentè Episcopo & Presbyteris civitatis. Cujus moris eam rationem reddit, quia comministri sunt, & impensum studium pauperibus exhibent. Quorum verborum hic est sensus; Chorepiscopos non esse adscribendos Presbyteris agrorum, sed potius inter comministros civitatis adsciscendos, quia Episcopum sollicitudine episcopali in pagis visitandis levant, eiusque vices gerunt, ideoque *συνεπιτροπὴ* dici possunt. Vnde fit, & ex studio quod erga pauperes exhibent, ut offerant *honorati*, *καθ' ἑαυτὸν καὶ πτωχοὶ*. Quæ synodi verba, ne sint otiosa, ita intelligi debent, ut Chorepiscopi solenniori & celebriori pompa in sacris ministeriis obeundis procederent quàm Presbyteri civitatis, eo satellitio Clericorum stipati quod episcopalem quandam honorem referret, licet revera eorum gradus ad typum septuaginta Discipulorum esset expressus. Curam verò pauperum præcipuam gerebant, quos arbitrio Episcopi, & suo ministerio, procurabant, ita ut miseris species quædam frumentationis præberetur. Quare inter cetera Chorepiscopi munia, in Opusculo Ebonis, refertur peregrinorum & pauperum exhibendorum studium, maximè cum morbo vexantur: *Hospitalitatem scitari; infirmos visitando, obsequia benignitatis, & benedictionis, & sanctæ unctionis inferre.* Ex eo profectum ut in Canonibus Arabicis, Chorepiscopis cura imminet præficiendi aliquem, qui juxta vires uniuscujusque vici eos reditus colligat qui ab Episcopo ad alendos pauperes & recreandos peregrinos impendi debent.

IV. Aliquando tamen chorepiscopatus conferebatur angustioribus finibus exercendus; ut contingit in causâ Armentarij, cujus ordinatio ad episcopatum Ebrodunen-

Vide epistolam Leonis I. ad Presbyteros apud Barinum, & Theodulphum Aurdianensem Episcopi, allegantem Presbyteros sine diæcesibus.

Opusc. Ebonis Archiep. Rem. in Appendice Histor. docti.

Syn. Laodic. c. 17.

Epist. Nic. Syn. apud Theod. l. 1. c. 11.

Syn. Neocæs. c. 14. si quis presbyteri in agris orationem faciant in Ecclesia civitatis, coram Episcopo, vel urbis Presbyteris. Vnde sequi videbatur idem statuendum de Chorepiscopis, qui rusticis parochiis præerant.